

ROBERT DŽORDAN

TOČAK VREMENA

POČETAK

NOVO PROLEĆE

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

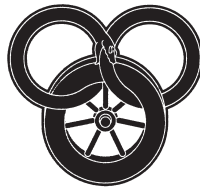
Naslov originala:
THE NEW SPRING
Robert Jordan

Copyright © 2004 by Bandersnatch Group, Inc.
All rights reserved.

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Harijet
Sad i zauvek

SADRŽAJ

	MAPE	10, 11
Poglavlje 1	KUKA	13
Poglavlje 2	ISPUNJENA ŽELJA	23
Poglavlje 3	VEŽBA	32
Poglavlje 4	ODLAZAK IZ KULE	47
Poglavlje 5	LJUDSKO SRCE	58
Poglavlje 6	IZNENAĐENJA	73
Poglavlje 7	SVRAB	83
Poglavlje 8	MRVICE SPOKOJA	90
Poglavlje 9	POČINJE	98
Poglavlje 10	ZAVRŠAVA SE	107
Poglavlje 11	TIK PRED ZORU	112
Poglavlje 12	ULAZAK U DOM	119
Poglavlje 13	POSŁA U GRADU	129
Poglavlje 14	PROMENE	136
Poglavlje 15	U KANLUUM	148
Poglavlje 16	DUBINE	154
Poglavlje 17	DOLAZAK	162
Poglavlje 18	UZANI PROLAZ	172
Poglavlje 19	BARA	179
Poglavlje 20	DORUČAK U MANALI	186

Poglavlje 21	NEKE VARKE MOĆI	192
Poglavlje 22	POŠTOVANJE OBIČAJA.....	200
Poglavlje 23	VEČERNJA ZVEZDA.....	210
Poglavlje 24	KORIŠĆENJE NEVIDLJIVOSTI.....	217
Poglavlje 25	ODGOVOR.....	223
Poglavlje 26	KADA SE PREDATI	232
	EPILOG.....	241
	O AUTORU	245

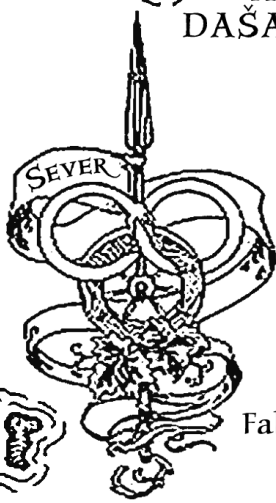
NOVO
PŘOLEČE

MRTVO
MORE

AILE
DAŠAR

SEVER

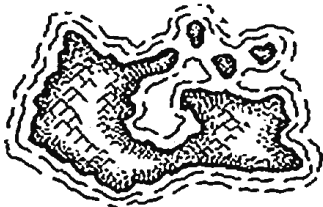
Falme

ARITSKI
OKEAN

Tanciko

Tremalking

Bandar
Eban

Reka Dagon

ARAD

DOMAN

Reka Akium

Katar

Paeris
Svar
(Mračna
suma)

Almotska
ravnica

Emondovo

Polje

DVE
REKE

Reka Andahar

TARABON

Elmora

Džehana

Maglene

AMADICIJA

Amador

Obala senki

Reka Šarija

Vetrogrizov
prst

Ebou Dar

Kalm

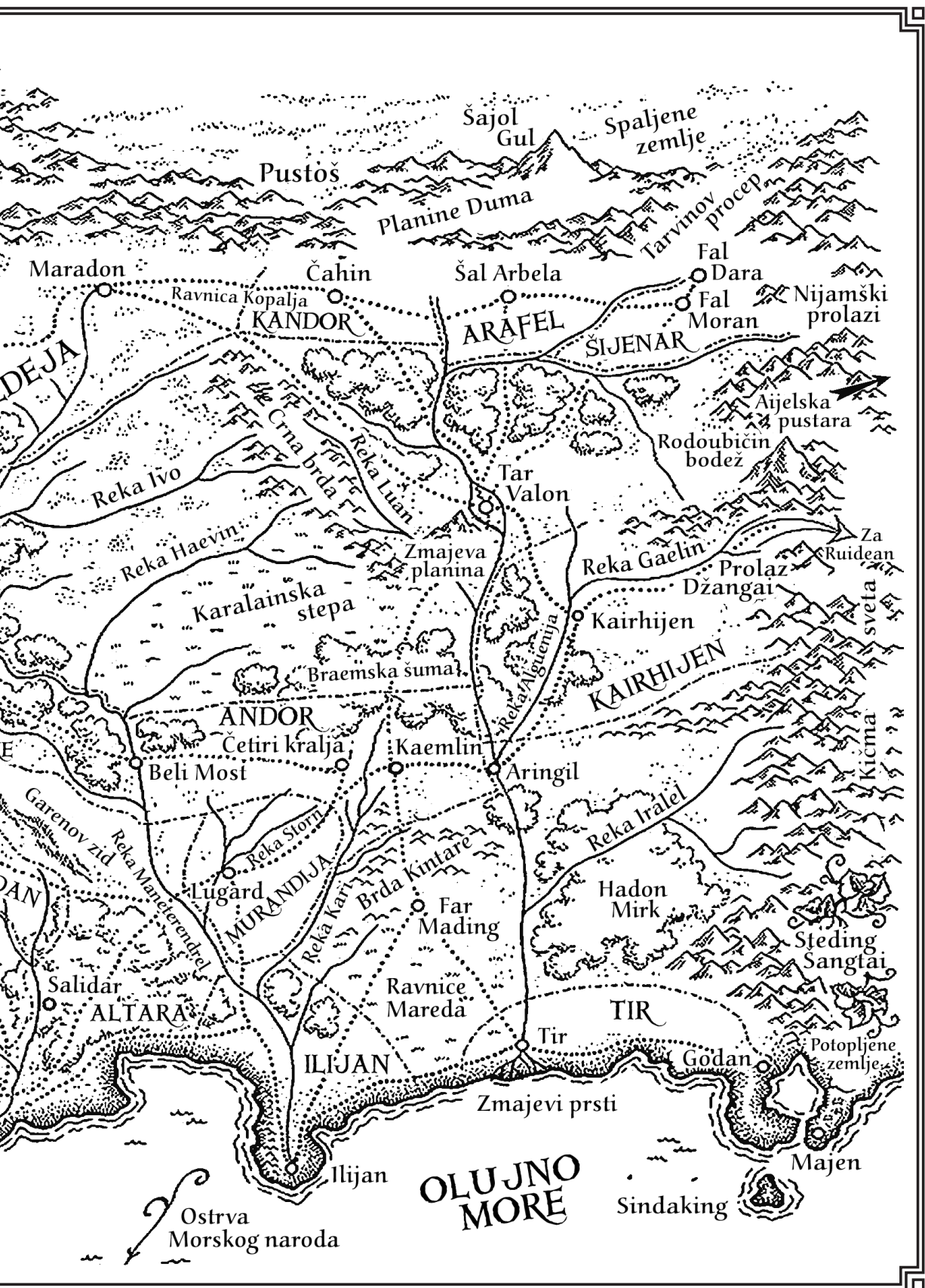
SALDE

Kraj sveta

planine

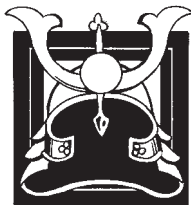
Reka Arinel

GELDAN

POGLAVLJE 1

KUKA

Hladan vetar duvao je kroz noć preko snegom pokrivena zemlje, gde su se ljudi prethodna tri dana klali i ubijali. Vazduh je bio svež, premda, ne onako leden kao što je Lan očekivao za ovo doba godine, iako je i dalje bilo dovoljno hladno da se sa njegovog čeličnog oklopnog prsnika studen prenosi kroz kaput i da mu se pred licem dah pretvara u sumaglicu, makar onda kada ga vetar ne bi razbio. Crnilo na nebu taman što je počelo da bleđi; na hiljade zvezda, nalik na gusto razbacanu dijamantsku prašinu, lagano je gubilo sjaj. Široki mesečev srp bio je nisko na nebu, odajući jedva dovoljno svetlosti da se u mraku razaberu obrisi ljudi koji su čuvali logor bez vatri u širokom lugu u kome su rasli hrastovi i kožolisti. Logorske vatre odale bi Aijelima gde se oni nalaze. On se borio protiv Aijela davno pre nego što je ovaj rat otpočeo, u šijenarskim krajinama, iz dužnosti prema prijateljima. Aijeli su dovoljno gadni i po dnevnom svetlu. Suočavanje s njima u mraku toliko je blizu stavljanja života na kocku da se i ne razlikuje od samoubistva. Naravno, dešava se da te nađu i kad ne zapališ vatru.

Spuštajući šaku u oklopnju rukavicu na svoj mač u kanijama, privukao je plašt oko sebe i nastavio da kroz do listova dubok sneg obilazi stražare. Bio je to drevan mač, načinjen pomoću Jedne moći pre Slamanja Sveta, tokom Rata Senke, kada je Mračni prvi put dodirnuo svet. O tom Dobu ostale su samo legende, možda izuzimajući ono što Aes Sedai znaju, ako išta znaju, ali to sečivo je opipljiva činjenica. Nesalomivo je i nikada se ne tupi. Balčak je tokom dugih stoleća zamenjen bezbroj puta, ali po sečivu se čak ni patina ne hvata. Nekoć ono bejaše mač malkijerskih kraljeva.

Sledeći stražar do kojeg je prišao, nizak i zdepast čovek ogrnut dugim mrkim plaštom, naslanjao se o stablo hrasta debelih grana, a glava mu je bila klonula na grudima. Lan je dodirnuo stražara po ramenu, a čovek se naglo uspravio trgnuvi se i skoro da mu je ispao konjanički luk, načinjen od spleljenih rogova i tetiva, koji je držao

šakama u debelim rukavicama. Kapuljača ogrtača skliznula mu je s glave, otkrivajući mu kupast čelični kalpak tek na tren pre nego što je žurno ponovo navukao kapuljaču. Lan nije mogao da mu na bledej mesečini razazna crte lica iza uspravnih prečaga vizira, ali svejedno ga je prepoznao. Lanov kalpak bio je otvoren, po običaju mrtvog Malkijera, sa čeličnim polumesecom iznad veđa.

„Nisam spavao, milostivi“, brzo mu je kazao taj čovek. „Samo sam se odmarao na tren.“ Preplanuli Domanac zvučao je postišeno, kao što je i trebalo. Ovo mu nije prva bitka, pa ni prvi rat.

„Neki Aijel probudio bi te tako što bi te zaklao, ili ti kopljem proburazio srce, Basrame“, tiho je rekao Lan. Ljudi spokojan glas slušaju pomnije nego najglasniju dreku, sve dok je spokoj praćen odlučnošću i uverenošću. „Možda bi ti bolje bilo da te ne iskušava ovo drvo tako blizu.“ Suzdržao se da ne doda kako bi taj čovek mogao da zaradi promrzline zato što predugo stoji na jednom mestu, sve i da ga Aijeli ne ubiju. Zime su u Arad Domanu studene skoro koliko u Krajinama.

Mumlajući izvinjenje, Domanac se dodirnuo po kalpaku u znak poštovanja, pa se odmakao tri koraka od stabla. Sada se i ispravio, pa zagledao u mrak. Takođe je promrdao stopalima, čuvajući se da mu nožni prsti ne promrznu i pocrne. Priča se da Aes Sedai nude Lečenje bliže reci, pa povrede i bolesti nestaju kao rukom odnete, kao da ih nije ni bilo, ali bez toga odsecanje prstiju obično je jedini način da se spreči da čovek zbog truleži ne ostane bez stopala, a možda i bez nogu. U svakom slučaju, najbolje je izbegavati Aes Sedai osim ako to nije sasvim neophodno. Može se desiti da godinama kasnije otkriješ kako te je neka od njih privezala nitima, čisto u slučaju da joj nekada zatrebaš. Aes Sedai promišljaju daleko u budućnost i retko kada mare za to koga će iskoristiti u svojim spletkama ili kako. To je jedan od razloga zašto ih Lan izbegava.

Koliko li će Basramova obnovljena budnost potrajati? Lan bi voleo da zna odgovor na to pitanje, ali nema svrhe dodatno grditi Domanca. Svi ljudi kojima zapoveda potpuno su iznureni. Vrlo je verovatno da je sve i jedan čovek u vojsci slavno i bajno nazvane Velike koalicije – ponekad se zove Velika koalicija, ili Veliki savez, ili ima pet-šest drugih naziva, od kojih su neki gore nego pogrdni – verovatno je sve i jedan čovek u toj vojsci na izmaku snaga. U boju je vrelo, bez obzira na sneg, i bitka umara. Mišići se grče od napetosti čak i kada im se pruži prilika da predahnu na neko vreme, a poslednjih nekoliko dana jedva da su stizali da zastanu.

U logoru je bilo dobrano preko tri stotine ljudi, a u svakom trenutku na straži čak četvrtina – Lan je hteo da u ratu protiv Aijela bude što je više moguće stražara – a nije prošao ni dve stotine koraka pre nego što je morao da probudi još trojicu, od kojih je jedan zaspao stojeći, ne oslanjajući se ni na šta.

Džaimu je glava bila podignuta, a oči otvorene. To je nešto što su neki vojnici naučili, naročito stari i iskusni vojnici kao što je Džaim. Prekidajući sedobradog čoveka koji se bunio da sasvim sigurno nije mogao da spava stojeći, Lan je obećao da će ispričati Džaimovim prijateljima kako ga je zatekao da spava na straži samo ako se to bude ponovo desilo.

Džaimu su na trenutak usta ostala otvorena, a onda je samo progutao pljuvačku. „Neće se ponoviti, milostivi. Svetlost mi dušu sažegla ako se ponovi!“ Zvučao je iskreno do srži. Neki ljudi bi se plašili da bi ih prijatelji ubili od batina zbog toga što su ugrozili sve njih, ali kad se uzme u obzir kakvo je Džaimovo društvo, verovatnije je da se on užasava poniženja zbog toga što je uhvaćen na delu.

Lan je uhvatio sebe kako se tiho smeje u bradu dok je odlazio od njega. On se smeje retko, a i glupo je smejati se zbog nečega takvog, ali bolje je da se smeje nego da brine za nešto što ne može da promeni, kao što je činjenica da umorni ljudi dremaju na straži. Slobodno bi mogao da brine i zbog smrti. Šta se ne može promeniti, mora se otrpeti.

Odjednom je stao i digao glas. „Bukama, zašto se šunjaš? Slediš me otkako sam se probudio.“ Iza njega se začu zatečeno stenjanje. Bukama je nesumnjivo mislio da je tih, a zaista bi vrlo malo ljudi čulo slabašnu škripu njegovih čizama po snegu, ali trebalo je da zna da će Lan to čuti. Na kraju krajeva, on je bio jedan od Lanovih učitelja i jedna od prvih njegovih pouka bila je da on u svakom trenutku, čak i u snu, bude svestan svog okruženja. Jednom dečaku to nije bilo lako da nauči, ali samo mrtvi mogu sebi da priušte obeznanjenost. Obeznanjeni vrlo brzo postaju mrtvi – u Pustoši iza Krajina.

„Čuvao sam ti leđa“, odgovorio je Bukama gundajući dok mu je prilazio. „Koliko si nehajan, jedan od onih u crno zabrađenih aijelskih Prijatelja Mraka mogao bi da se ušunja i da *tebe* zakolje. Zar si zaboravio sve čemu sam te učio?“ Grub i plećat, Bukama je bio bezmalo njegovog stasa, viši od većine muškaraca, a nosio je malkijerski kalpak bez čelenke, iako je imao pravo da je nosi. Više se brinuo za svoje dužnosti nego za svoja prava, a tako i treba, ali Lan bi voleo da on ipak ne odbacuje svoja prava toliko potpuno.

Kada je malkijerska nacija nestala, dvadesetorici ratnika poveren je zadatak da novorođenog Lana Mandragorana odnesu negde gde je bezbedno. Svega su petorica preživela to putovanje, da odgaje Lana od kolevke i da ga obuče, a Bukama je poslednji koji je ostao u životu. Kosa mu je sada potpuno seda, potkresana u visini ramena kao što tradicija nalaže, ali leđa su mu prava, ruke snažne, a plave oči bistre i oštre. Bukama je prožet tradicijom. Tanka vrpca od pletene kože pridržava mu kosu da mu ne pada u lice, utisnuta u trajni žleb koji mu se proteže preko čela, jer ga je tokom godina vrpca tu napravila. Malo ko i dalje nosi *hadori*. Lan ga nosi. Umreće noseći ga i biće sahranjen noseći to i ništa više. Pod uslovom da tamo gde bude umro bude i nekoga da ga sahrani. Na tren se zagledao ka severu, prema svojoj dalekoj domovini. Većini ljudi bi bilo čudno da to mesto smatraju domom, ali on je osećao kako ga vuče sve otkad je došao na jug.

„Upamtio sam dovoljno da bih tebe čuo“, odgovori on. Bilo je premalo svetla da se vidi Bukamino lice opaljeno suncem i vetrom, ali znao je da se on mršti. Nije mogao da se seti da je na licu svog prijatelja i učitelja ikada video neki drugi izraz čak ni kada ga je hvalio. Bukama je čelik optočen mesom. Čelik je njegova volja, dužnost je njegova duša. „Da li i dalje misliš da su se Aijeli zavetovali Mračnome?“

Drugi čovek napravi znak za teranje zla, kao da je Lan izgovorio pravo ime Mračnoga. Šai'tan. Obojica su videli kakva nesreća prati izgovaranje tog imena naglas. A Bukama je bio jedan od ljudi koji veruju da i pomišljanje tog imena privlači pažnju Mračnoga. *Mračni i svi Izgubljeni zatočeni su u Šajol Gulu*, ponovio je Lan u sebi, *rukom Tvorca utamničen u trenutku stvaranja. Neka bismo se saklonili pod Svetlošću, u Tvorčevom dlanu*. On ne veruje da je dovoljno da se pomisli njegovo ime, ali kada je posredi Senka – bolje je sprečiti nego lečiti.

„Ako nisu, šta mi onda tražimo ovde?“, kiselo upita Bukama. I iznenadi ga. On voli da gunda i zanoveta, ali uvek o nebitnim stvarima ili o izgledima za budućnost. Nikada o sadašnjosti.

„Dao sam reč da ću ostati do kraja“, podseti ga Lan blagim glasom.

Bukama se počesa po nosu. Njegovo stenjanje možda je ovoga puta zvučalo posramljeno. Teško je bilo biti siguran. Još jedna od njegovih pouka bila je da čovekova reč mora da vredi koliko i zavet dat pod Svetlošću, inače ne vredi ništa.

Aijeli su zaista izgledali kao horda Prijatelja Mraka kada su se odjednom prelili preko ogromnog planinskog venca zvanog Kičma sveta. Spalili su veliki grad Kairhijen, poharali državu Kairhijen i tokom dve godine nakon toga probili se kroz Tir, pa onda i kroz Andor pre nego što su stigli do ovih bojišta ispod ogromnog ostrvskog grada Tar Valona. Za sve godine otkad su savremene države izrezane iz carstva Artura Hokvinga, Aijeli nikada nisu izlazili iz pustinje koju svi zovu Pustara. Možda su napadali pre toga; to niko ne zna zasigurno, osim možda Aes Sedai u Tar Valonu, ali – kao što je često slučaj sa ženama iz Bele kule – one ništa ne govore. Aes Sedai čuvaju za sebe ono što znaju i to dele na kašičicu, kada i ako reše da to urade, ali u svetu van Tar Valona, mnogi tvrde da uviđaju obrazac. Hiljadu godina je prošlo od Slamanja sveta i Troločkih ratova, makar mnogi istoričari tako kažu. Ti ratovi su uništili države koje su tada postojale, a nema sumnje da je iza toga stajao Mračni, bez obzira na to što je zatočen, baš kao što je on bio iza Rata Senke, Slamanja i kraja Doba legendi. Hiljadu godina prošlo je od Troločkih ratova do trenutka kada je Hokving saznao carstvo, a i ono je nakon njegove smrti razoreno u Stogodišnjem ratu. Neki istoričari kažu da je Mračni umešao prste i u taj rat, a sada – skoro hiljadu godina nakon što je Hokvingovo carstvo prestalo da postoji, Aijeli su došli da pale i ubijaju. *To mora* da je obrazac. Zacelo ih je Mračni uperio. Lan nikada ne bi došao na jug da nije verovao u to. Više ne veruje – ali dao je reč.

Promrdao je prstima u podvrnutim čizmama. Bez obzira na to što nije hladno kako je on navikao da bude, studen ti se uvlači u čizme ako predugo stojiš u jednom mestu u snegu. „Hajde da hodamo“, kaza on. „Nimalo ne sumnjam da ću morati da probudim još desetak, ako ne i dvadesetak ljudi.“ A i da pođe u još jedan obilazak da probudi druge.

Međutim, pre nego što stigoše da puste i korak, zastadoše zbog nekog zvuka koji ih uzbuni: zvuk konja kako hoda po snegu. Lanu ruka sama odluta do balčaka i on, napola i ne razmišljajući, razlabavi sečivo u kaniji. Tiho struganje čelika po koži začu se kada Bukama uradi to isto. Ni jedan ni drugi nisu se plašili napada; Aijeli jašu samo

kada su u velikoj nuždi, a čak i tada nevoljno, ali usamljeni konjanik u ovo doba mora da je glasnik, a u današnje vreme glasnici retko donose dobre vesti. Naročito noću.

Konj i jahač pojavili su se u mraku za jednim vitkim čovekom koji je pešačio, a sudeći po konjaničkom luku u njegovim rukama bio je to jedan od stražara. Po vitkom konjskom vratu reklo bi se da je bio valjanog tairenskog soja, a i konjanik je očito bio iz Tira. Ako ništa drugo, vetar je s njega raznosio miris ruža, koji se širio iz ulja što mu je blistalo na zašiljenoj bradi, a samo su Tairenci bili dovoljno glupi da stavljaju mirise, kao da Aijeli nemaju noseve. Osim toga, niko drugi ne nosi te kalpake s visokim grebenom preko vrha i obodom koji baca senku preko čovekovog uzanog lica. Po kratkoj beloj perjanici na kalpaku videlo se da je zapovednik, što je čudan izbor za glasnika pa makar on bio i zapovednik nižeg ranga. Skupio se u sedlu visoke jabuke i čvrsto zategao tamni plašt oko sebe. Činilo se kao da se tresu. Tir je daleko na jugu. Na obali Tira nikada ne padne ni pahuljica snega. Šta god pročitao, Lan u to ne može da poveruje, sve dok ne vidi sopstvenim očima.

„Evo ga, milostivi“, reče stražar promuklim glasom. Proseđi Saldejac po imenu Rakim zaradio je takav glas pre godinu dana, skupa s iskrzanim ožiljkom koji voli da pokazuje na pijankama, od aijelske strele u grlu. Rakim smatra da je imao sreće što je ostao živ, a tako i jeste bilo. Nažalost, takođe je postao uveren da će nastaviti da izvrđava smrti nakon što mu je to jednom pošlo za rukom. Previše se izlaže opasnosti i hvali se svojom srećom čak i kada nije pijan, što rade samo budale. Nema svrhe izazivati sudbinu.

„Lorde Mandragorane?“ Čovek je zauzdao konja ispred Lana i Bukame. Ne silazeći iz sedla, nesigurno ih je odmeravao, nesumnjivo zato što im oklopi nisu bili kitnjasti, a ogrtači behu od obične vune i pomalo iznošeni. Malo veza ništa ne smeta, ali neki južnjaci kindure se kao tapiserije. Ispod Tairenčevog plašta verovatno se krije pozlaćeni oklopni prsnik i satenski kaput sa prugama u bojama njegove plemićke kuće. Duboke čizme svakako su mu bile ukrašene šarama koje su se na mesečini belasale poput srebra. U svakom slučaju, taj čovek je nastavio i ne zastavši da udahne. „Svetlost mi dušu sagorela, bio sam uveren da si ti najbliži, ali već sam mislio da te nikada neću naći. Lord Emares sledi negde oko pet ili šest stotina Aijela sa svojih šest stotina oružnika.“ To rekavši, on neznatno odmahnu glavom. „Čudna stvar je to što oni idu ka istoku. Udaljavaju se od reke. U svakom slučaju, sneg ih usporava koliko i nas, pa lord Emares misli da ako možeš da postaviš nakovanj duž onog grebena koji zovu Kuka, on može da ih s leđa napadne čekićem. Lord Emares čisto sumnja da će oni moći da stignu do njega pre razdanja.“

Lan stisnu usne. Neki od tih južnjaka imaju baš čudne predstave o pristojnom ponašanju. Niti je sjahao, niti se predstavio. Kao gost, trebalo je da se predstavi prvi, a sada Lan to ne može da uradi a da ne zvuči hvalisavo. Taj čovek čak nije ni preneo pozdrave svog gospodara ili srdačne želje, a izgleda i da misli kako oni ne znaju da je istok dalje od reke Erinin. Možda je to samo nemaran govor, ali ostalo je bilo čisto bezobrazluk. Bukama se nije ni mrdnuo, ali Lan ga je svejedno uhvatio za desnicu. Njegov najstariji prijatelj ume da bude osetljiv.

Kuka je dobranu ligu daleko od logora, a noć već prolazi, ali on svejedno klimnu glavom. „Obavesti lorda Emaresa da ću biti tamo pre razdanja“, kaza on konjaniku. Ime Emares nije mu bilo poznato, ali vojska je bila tako velika – bezmalo dvesta hiljada ljudi iz dvanaestak i više nacija, kao i Garda Kule iz Tar Valona, pa čak i odred Dece Svetla – da je bilo potpuno nemoguće upamtiti više od šačice imena. „Bukama, diži ljude.“

Bukama prostenja, ovoga puta divljački, pa mahnu Rakimu da pođe za njim i odsečnim koracima zađe u logor, usput dižući glas. „Diži se i sedlaj! Jašemo! Diži se i sedlaj!“

„Ne štedite konje“, reče mu bezimni Tairenac sa više nego prizvukom zapovesti u glasu. „Lordu Emaresu bi bilo žao da juriša na te Aijeje bez nakovnja na mestu.“ Izgleda da je nagoveštavao kako bi Lan zažalio zbog Emaresovog žaljenja.

Lan u umu obrazova sliku plamena i sasu u njega sva svoja osećanja; ne samo bes već i sve ostalo, svaku trunčicu, sve dok mu se na kraju nije činilo da lebdi u praznini. Nakon godina vežbanja, nije mu bio potreban ni otkucaj srca da postigne kođi, jednost. I misao i telo kao da su mu postali udaljeni, ali u ovom stanju postao je jedno s tlom pod nogama, jedno s noći, jedno s mačem koji neće potegnuti na ovu bezobraznu budalu. „Rekao sam da ću biti tamo“, odvrati on ravnim glasom. „Ono što kažem da ću uraditi, ja i uradim.“ Više ga nije zanimalo kako se taj čovek zove.

Tairenac mu se kratko pokloni u sedlu, pa okrenu konja i mamuznu ga da pođe brzim kasom.

Lan zadrža kođi na još trenutak, kako bi bio siguran da je u potpunosti ovladao emocijama. Nije pametno stupati u bitku besan. Bes sužava vidno polje i dovodi do glupih odluka. Kako li je tom čoveku pošlo za rukom da poživi ovoliko dugo? Da je u Krajinama, izazivao bi po deset dvoboja dnevno. Tek kada je bio siguran da je povratio spokoj, da je skoro jednako hladan kao da je i dalje obmotan jednošću, Lan se okrenu. Podsećanje na Tairenčevo senkom zaklonjeno lice nije budilo nikakav bes. Dobro je.

Dok je stigao do središta logora među drvećem, većini ljudi bi se činilo da logor liči na prevrnuti mravinjak. Onima koji znaju šta se dešava, bio je to uredan i skoro nečujan rad. Nije bilo protraćenog ni pokreta ni daha. Nije bilo šatora da se obaraju, pošto bi tovarne životinje bile na smetnji kada dođe do bitke. Neki su već bili u sedlima, oklopnih prsnika na grudima i zategnutih remenjem, s kalpacima na glavama, a konjanička koplja što su se završavala stopu i više dugim čeličnim oštricama već su im bila u rukama. Skoro svi ostali zatezali su kolane ili vezivali kožne navlake s konjaničkim lukovima i tulove pune strela iza svojih visokih sedala. Oni spori izginuli su tokom prve godine ratovanja Aijela. Sada su većinom ostali Saldejci i Kandorci, a ostali su bili Domanci. Neki Malkijerci došli su na jug, ali Lan nije hteo da ih predvodi – čak ni ovde. Bukama jaše s njim, ali ga ne sledi.

Bukama ga sačeka noseći konjaničko koplje i vodeći za uzde svog uškopljenog kulaša, Sunčevo Koplje, a za njim je išao golobradi mladić po imenu Kanijedrin, koji je vrlo pažljivo vodio Lanovog Razigranog Mačora. Doratasti pastuv bio je tek napola

uvežban, ali Kanijedrinu je bilo pametno što se pazi. Čak i napola uvežban ratni konj je zastrašujuće oružje. Naravno, Kandorac nije nevešt kako bi se reklo po njegovoj mladolikosti. Učinkovit i iskusan vojnik, retko vešt strelac, on je veseli ubica koji često zna da se smeje boreći se. I sada se smeši, iščekujući predstojeću bitku. Razigrani Mačor zabaci glavu, takođe vidno nestrpljiv.

Ma koliko Kanijedrin bio iskusan, Lan pažljivo proveri kolane na Razigranom Mačoru pre nego što prihvati uzde. Labavi kolan ubija jednako sigurno kao ubod kopljem.

„Ispričao sam im šta ovoga jutra radimo“, promrmlja Bukama kada je Kanijedrin pošao po svog ata, „ali kada je reč o ovim Aijelima, nakovanj bi lako mogao da se pretvori u jastučice za igle ako čekić bude okasnio.“ On nikada ne gundā pred ljudstvom, već samo Lanu.

„A i čekić bi mogao da postane jastučice za igle ako padne a nakovanj nije na svom mestu“, odgovori Lan dižući se u sedlo. Nebo je sada već sivelo. I dalje je bilo mrko, ali na njemu se videla tek šačica zvezda. „Moraćemo da teramo konje neštedimice da bismo stigli do Kuke pre praskozorja.“ Onda diže glas. „U sedla!“

I zaista nisu štedeli konje, već su ih terali pola milje korakom, pa kasom, pa su ih vodili za uzde u brzom hodu pre nego što ponovo uzjašu, i sve ispočetka. Ljudi u pričama galopiraju po deset milja, po dvadeset, ali sve i da nema snega, galop od četiri ili pet milja doveo bi do toga da pola konja ostane hromo a ostatak bi ostao bez daha i popadao od umora davno pre no što stignu do Kuke. Tišinu prolazeće noći narušavali su samo zvuk koji je pratio kopita ili čizme dok drobe skoreli sneg, škripa sedala, a ponekad i promrmljane psovke ljudi koji bi se spotakli o kamen skriven pod snegom. Niko nije tupio zube na kukanje ili razgovor. Svi su oni ovo već često radili, pa su i ljudi i konji postigli lagodnu usaglašenost kojom su brzo prevaljivali razdaljinu.

Zemlja oko Tar Valona uglavnom je bila zatalasana ravnica po kojoj su bili raštrkani gajevi i gustiši, poprilično udaljeni jedni od drugih, uglavnom neveliki, ali svi mračni. Bilo velike ili male, Lan je te šumarke pažljivo posmatrao predvođeci svoje ljude mimo njih i starao se da povorka njegovih vojnika bude podalje od drveća. Aijeli se odlično služe svakim mogućim zaklonom, pa makar to bila mesta za koja bi većina ljudi bila uverena da tu ni pas ne može da se sakrije, i odlično postavljaju zasede. Međutim, nigde se ništa nije mrdalo. Koliko je mogao da vidi, kao da na celome svetu nije bilo ni žive duše osim ljudi koje je predvodio. Hućanje neke sove bio je jedini zvuk koji je čuo a da ga nisu oni proizvodili.

Nebo na istoku već je bilo daleko bleđe kada je napokon ugledao niski greben koji zovu Kuka. Dobro ispod milje u dužinu, ogoljeno brdašce dizalo se tek nešto malo više od četrdeset stopa u odnosu na okolinu, ali svaka uzvisina pruža makar neku prednost u odbrani. Greben je to ime dobio po tome kako njegov severni kraj zavija prema jugu, što se jasno videlo dok je raspoređivao ljude u dugu liniju duž vrha grebena levo i desno od sebe. Svetlo je bivalo sve jače. Činilo mu se kako ka zapadu razaznaje bleđu telesinu Bele kule, kako se diže iz središta nekih tri milje udaljenog Tar Valona.

Kula je najviša građevina u poznatom svetu, ali svejedno je u senci samotne planine koja se uzdiže iz ravnice iza grada, sa druge strane reke. To je bilo jasno i bez

trunke svetla. U gluvo doba noći, lepo se videlo kako zaklanja zvezde. Zmajeva planina bila bi gorostas sve i da je deo Kičme sveta, ali ovde na ravnici bila je čudovišna grdosija, koja je probijala oblake i dizala se iznad njih. Viša iznad oblaka nego što je većina planina visoka ispod njih, iz svog skršenog vrha uvek je puštala perjanicu dima. Znamenje nade i očaja. Planina proročanstva. Gledajući je na tren, Bukama je opet pokazao znak kojim se tera zlo. Niko ne želi da proročanstvo bude ispunjeno – ali naravno da će jednog dana biti.

Od grebena se blago zatalasano tlo pružalo više od milje ka zapadu, sve do jednog od većih gustiša, pola lige širokog. Tri ugažene putanje sekle su sneg između kuda je prošao veliki broj konja ili pešadije. Nije bilo moguće reći ko je te tragove napravio, Aijeli ili pripadnici takozvane Koalicije, već samo da su staze uprćene nakon što je sneg pre dva dana stao.

Od Aijela još nije bilo ni traga, ali ako nisu promenili smer, što je uvek moguće, mogli bi se u svakom trenutku pojaviti iz onog šumarka. Ne čekajući Lanovo naređenje, ljudi su zarili koplja u zemlju pod snegom, tako da ih mogu s lakoćom istrgnuti ako se ukaže potreba. Uzimajući konjaničke lukove iz navlaka, izvadili su strele iz tobolaca i prislonili ih uz lukove, ali nisu natezali tetive. Samo žutokljunci misle da mogu dugo da natežu luk. Oružje nije nosio jedino Lan. Njegova je dužnost bila da upravlja bitkom, a ne da traži mete. Luk je omiljeno oružje protiv Aijela, premda ga mnogi južnjaci preziru. Emares i njegovi Tairenci jurišaće na Aijele kopljima i mačevima. Ima okolnosti kada ne može drugačije, ali glupo je gubiti ljude bez potrebe, pre nego što se mora, a ljudi ginu u borbi prsa u prsa protiv Aijela jednako sigurno kao što su breskve otrovne.

Nije se plašio da će se Aijeli okrenuti na drugu stranu kada ih vide. Ma šta ko pričao, oni nisu mahniti borci; ne stupaju u bitku kada su previše nadjačani. Međutim, šest stotina Aijela smatraće da je brojčani odnos taman kako treba; suočiće se s manje od četiri stotine protivnika, premda su ti protivnici zauzeli položaj na uzvisini. Pohrliće napred da napadnu, a sačekaće ih kiša strela. Dobar konjanički luk može da ubije čoveka na tri stotine koraka, a da ga rani na četiri stotine, ako je čovek koji nateže tetivu dovoljno vešt. To je za Aijele dug put da njime trče pod čeličnom tučom. Nažalost, i oni imaju lukove od rožine i tetiva, podjednako delotvorne kao što su konjanički. Najgore će biti ako Aijeli stanu da s njima razmenjuju strele; obe strane će ostati bez ljudstva, ma koliko brzo Emares stigao. Najbolje bi bilo kad bi Aijeli rešili da im smesta priđu; čovek u trku ne može da odapinje strelu u metu a da to bude iole tačno. Makar bi to bilo najbolje ako Emares ne bude kasnio. Onda bi Aijeli možda pokušali da napadnu krila, naročito ako znaju da ih neko prati, a to bi se onda pretvorilo u pravi osinjak. Bilo kako bilo, kada Emares napadne iz pozadine, Lan će povesti kopljanike u juriš nizbrdo. U suštini, to je taktika čekića i nakovnja. Jedna oružana sila zadržava Aijele na jednom mestu dok je druga napada, pa se onda obe hvataju ukoštac s neprijateljem. Jednostavna taktika ali delotvorna; većina delotvornih taktika zapravo je jednostavna. Čak su i tvrdooglavi Kairhijenjani naučili da se njome služe. Mnogo je Altaraca i Murandijaca izginulo jer nisu hteli da uče.

Sivilo je nabubrelo u svetlost. Sunce će ubrzo proviriti ispod obzorja iza njih, obasjavajući ih na grebenu tako da im se vide obrisi. Vetar se razduvao noseći Lanu plašt tako da se vijorio, ali on je opet zauzeo koži i zanemario studen. Čuo je Bukamu i ostale u blizini kako dišu. Duž bojnog reda konji su nestrpljivo kopali kopitima po snegu. Jedan jastreb šestario je nad čistinom, loveći plen duž ivice širokog gustiša.

Odjednom je jastreb naglo skrenuo u stranu i pojavila se povorka Aijela, dvadeset ljudi široka, izlazeći iz šumarka brzim trkom. Izgleda da im sneg nije previše smetao. Visoko dižući kolena, kretali su se jednako brzo kao što bi većina ljudi prelazila raščišćeno zemljište. Lan je iz kožne kutije privezane za sedlo izvadio durbin. Bio je to dobar durbin, napravljen u Kairhijenu, i kada je prineo oku mesingom optočenu cev, Aijeli – koji su još bili milju daleko – kao da su naglo skočili blizu njega. Bili su to visoki ljudi, mnogi njegove visine, a neki i viši, u kaputima i čakširama smeđih i sivih preliava, koje su se isticale naspram snega. Svakome je oko glave bila obmotana tkanina, a tamni veo krio lice sve do očiju. Neki su možda i žene – aijelske žene se ponekad bore rame uz rame s muškarcima – ali većina su sigurno muškarci. Svako od njih nosi kratko koplje u jednoj i mali okrugli štit od bivolje kože i još nekoliko koplja u drugoj ruci. Lukovi su im u navlakama na leđima. Smrtonosni su s tim kopljima. I s lukovima.

Aijeli bi morali da budu slepi pa da im promaknu konjanici koji ih čekaju, ali nastavili su ne zastajkujući i njihova povorka izlazila je iz gaja kao nekakva debela zmija krećući se prema grebenu. Daleko na zapadu začula se truba, zvuka istanjenog od daljine, pa još jedna; kad se čuje tako slabašno, mora da je blizu reke ili čak i s njene druge strane. Aijeli su nastavljali da se bliže. Začula se i treća truba, negde daleko, pa četvrta, peta i još više njih. Neki Aijeli počeli su da se osvrću. Da li im to trube privlače pažnju, ili znaju da ih Emares sledi?

Aijeli su nastavljali da izlaze iz šumarka. Neko je gadno pogrešio u računu, ili se još Aijela priključilo prvoj družini. Do sada ih je iz luga izašlo preko hiljadu, a navire ih još više. Hiljadu i po, a ima ih i još. Vratio je durbin u navlaku.

„Prigrli smrt“, promrmlja Bukama, a glas mu je zvučao kao hladni čelik, i Lan je čuo druge Krajišnike kako ponavljaju te reči. On je to samo pomislio; to je bilo dovoljno. Smrt s vremenom dolazi po svakoga, retko gde i kada je očekivana. Naravno, mnogi ljudi umiru u svojim posteljama, ali Lan je od malih nogu znao da on neće.

Mirno je pogledao levo pa desno duž reda svojih ljudi. Saldejci i Kandorcili bili su nepokolebljivi – naravno – ali bilo mu je drago što niko ni od Domanaca nije pokazao nikakav znak usplahirenosti. Niko se nije ni osvrnuo da pogledom potraži kuda da beži. Mada, on ništa manje i ne očekuje nakon što se dve godine borio rame uz rame s njima, ali uvek je više verovao ljudima iz Krajina nego s drugih strana. Krajišnici znaju da ponekad treba doneti teške odluke. To im je u srži.

Poslednji Aijeli izašli su iz luga, a bilo ih je bar dve hiljade, što je broj koji menja sve i ne menja ništa. Dve hiljade Aijela dovoljno je da pregazi njegove ljude i da svejedno završi s Emaresom, osim ako ih ne bude pratila sreća Mračnoga. Nije ni pomislio na povlačenje. Ako Emares napadne a da nakovanj nije na svom mestu, Tairenci

bi bili pobijeni do poslednjeg, ali ako izdrži dok Emares ne stigne, onda bi i čekić i nakovanj možda mogli da se povuku. Osim toga, dao je reč. Ipak, nema namere da tu umre bez ikakve svrhe i potrebe, niti da njegovi ljudi zalud izginu. Ako Emares ne stigne dok Aijeli ne priđu na dve stotine koraka, povešće svoju družinu sa grebena i pokušati da obiđe Aijeje kako bi se pridružio Tairencima. Isukavši mač iz kanija, držao ga je uz bok. To je sada samo mač, ni po čemu poseban ili upadljiv. Nikada više neće biti ništa osim mača, ali u njemu je njegova prošlost i njegova budućnost. Trube na zapadu glasaju se skoro neprekidno.

Jedan od Aijela na čelu povorke odjednom diže koplje iznad glave i ostavi ga tako dok je pustio tri koraka. Kako ga spusti, tako se i povorka ukopa. Od grebena ih je delilo dobranih pet stotina koraka, poprilično van domašaja luka. Šta, pod Svetlošču...? Čim su stali, skoro pola kolone okrenulo se u smeru odakle su došli. Da li su oni to samo oprezni? Sigurnije je pretpostaviti da znaju za Emaresa.

Ponovo vadeći durbin, levom rukom, odmeravao je Aijeje. Ljudi u prvom redu zaklanjali su oči rukama u kojima su bila koplja, odmeravajući konjanike na grebenu. To nije imalo nikakvog smisla. U najboljem slučaju, razabraće tamne obrise naspram praskozorja, možda čelenku na nekom kalpaku. Ništa više od toga. Aijeli kao da razgovaraju međusobno. Jedan od onih na čelu odjednom diže ruku iznad glave, držeći koplje, a ostali se povedoše za njim. Lan spusti durbin. Sada su svi Aijeli bili okrenuti napred i sve i jedan je visoko digao koplje. Nikada u životu nije video ništa nalik tome.

Kao jedan, koplja se spustiše, a Aijeli gromoglasno viknuše jednu jedinu reč koja jasno odjeknu između njih, zaglušujući daleko glasanje truba. „Aan’allein!“

Lan se zbunjeno zgleda s Bukamom. To je Stari jezik, kojim se govorilo u Dobu legendi i u stolicima pre Troločkih ratova. Najbolje što je Lan to mogao da prevede glasilo bi Jedan Čovek Sam – ali šta to znači? Zašto bi Aijeli uzviknuli tako nešto?

„Kreću se“, promrmlja Bukama, a Aijeli su zaista bili u pokretu.

Ali ne prema grebenu. Skrećući ka severu, povorka zabrađenih Aijela brzo se ponovo dala u trk i, kada je njeno čelo dobroano prošlo kraj grebena, ponovo počela da skreće ka istoku. Ludilo se gomila na ludilo. Ovo nije nikakav zaobilazni manevar – ne samo s jedne strane.

„Možda se vraćaju u Pustaru“, doviknu Kanijedrin. Zvučao je razočarano. Drugi počеше da ga glasno grde i da mu se rugaju. Opšteprihvaćeno stanovište bilo je da Aijeli neće otići dok ne budu svi pobijeni.

„Sledimo li ih?“, tiho upita Bukama.

Trenutak kasnije, Lan odmahnu glavom. „Naći ćemo lorda Emaresa i porazgovarati – učtivo – o čekićima i nakovnjima“, odgovori on. Takođe je hteo da otkrije zašto je toliko trubilo. Ovaj dan počeo je čudno, a imao je osećaj da će biti još neobičnosti pre nego što danu dođe kraj.

POGLAVLJE 2

ISPUNJENA ŽELJA

Iako je vatra bleštala u kaminu od prošaranog mermera, u Amirlininoj primaćoj sobi bilo je toliko hladno da se Moiraina tresla, a zubi joj nisu cvokotali samo zato što ih je snažno stiskala. Naravno, to ju je takođe sprečavalo da zeva, što nikako ne bi priličilo, bez obzira na to što je spavala samo pola noći. Šarene zimske tapiserije koje su visile na zidovima, vedri prizori proleća i uređenih vrtova, trebalo bi da su pokrivene mrazom i da ledenice vise s kitnjastih ukrasa u uglovima tavanice. Najpre, kamin je na suprotnoj strani prostorije u odnosu na nju i njegova toplina ne prostire se daleko. Potom, visoka staklena okna iza nje, u zalučenim prozorima koji vode na balkon iznad Amirlinog privatnog vrta, nisu uklopljena dobro koliko bi mogla da budu, pa oko njih probija studen. Kad god napolju dune vetar, ledena promaja zapljusne joj leđa i probije joj se kroz vunenu haljinu. Promaja šiba i njenu najbolju prijateljicu, ali iako je Sijuan Tairenka, ona ne bi pokazala ni da se smrzava nasmrtno. U Sunčevoj palati u Kairhijenu, gde je Moiraina najvećim delom odrasla, često je bilo hladno zimi, ali tamo nije morala da stoji na promaji. Studen se iz mermernog poda probijala i kroz cvetni ilijanski ćilim i Moirainine papučice. Zlatni prsten Velike zmije, prikazane kako grize sopstveni rep i označava večnost, trajnost i povezanost jedne polaznice s Kulom, kao da je bio obruč od leda. Međutim, kada Amirlin kaže jednoj Prihvaćenoj da stane tu i da joj ne smeta, Prihvaćena stane gde je Amirlin pokazala i pokušava da se ne primećuje kako se ona tresse od hladnoće. Zapravo, još gori od studeni bio je težak vonj jetkog dima, koji nisu mogli da rasprše čak ni jaki naleti vetra. Nije to bio dim iz dimnjaka, već dim koji se dizao sa zgarišta selâ oko Tar Valona.

Usredsređenost na studen nije joj dala da se izjeda zbog tog dima – i zbog bitke. Sada se nebo gledano kroz prozore sivalo od praskozorja. Ubrzo će opet otpočeti borbe, ako već nisu. Želela je da zna kako se bitka odvija. Ona ima *pravo* da to zna. Njen stric započeo je ovaj rat. Ona svakako ni najmanje ne opravdava Aijeje zbog

razaranja kojim su zahvatili Kairhijen, kako grad tako i državu, ali znala je ko je najviše kriv. Međutim, otkako su Aijeli došli, Prihvaćene su ograničene na boravak u Kuli jednako strogo kao polaznice. Svet izvan tih zidina kao da je prestao da postoji.

Azil Marid, visoki kapetan Garde Kule, redovno šalje izveštaje, ali sadržaj tih izveštaja deli se samo s punim sestrama, ako i s njima. Na pitanja o borbama upućena Aes Sedai odgovara se samo prekorima da se valja usredsrediti na učenje. Kao da je najveća bitka koja se vodi još od vremena Artura Hokvinga – i to gotovo njima pred nosom – samo smetnja! Moiraina je znala da ne može da se umeša na ma kakav bitan način – zapravo, ni na kakav – ali želela je da bude umešana, makar samo da bi znala šta se dešava. To možda nije logično, ali ona nikada nije ni mislila da će se pridružiti Belom ađahu kada jednom zadobije šal.

Dve žene u svilenim haljinama plavih preliva sedele su na suprotnim stranama malog pisaćeg stola na jednoj strani prostorije, ničim ne pokazujući da su svesne bilo dima, bilo hladnoće, iako su bile udaljene od kamina skoro koliko i ona. Naravno, one su Aes Sedai, vanvremenskih lica, a što se dima tiče – svakako su se nagledale ishoda više bitaka od svakog vojskovođe. Ostaće otelotvorenje spokoja sve i da pred njima bude spaljeno hiljadu sela. Nijedna žena ne postane Aes Sedai a da ne nauči kako da obuzdava svoja osećanja kada je to potrebno, kako iznutra tako i spolja. Tamra i Gitara nisu delovale umorno, premda su samo povremeno dremale otkad su borbe započele. Zato ih Prihvaćene poslužuju po celu noć, u slučaju da im zatreba da se nešto uradi ili da se neko dovede do njih. A kada je o hladnoći reč, ni studen ni vrelina ne dotiču sestre kao što dotiču druge ljude. Uvek kao da ne primećuju ni jedno ni drugo. Moiraina je pokušala da razluči kako se to radi; svaka Prihvaćena pre ili kasnije to pokušava, ali kako god da se to radi, ne uključuje korišćenje Jedne moći, inače bi ona videla tkanja, ili bi ih makar osetila. Tamra nije samo obična Aes Sedai, već Amirlin Tron, vladarka svih Aes Sedai. Uzdignuta je iz Plavog, ali naravno da duga ešarpa prebačena preko njenih ramena sadrži pruge u bojama svih sedam Ađaha, kako bi se videlo da Amirlin pripada svim Ađasima i da ne pripada nijednom. Tokom istorije Kule, neke Amirlin to su shvatale doslovnije od drugih. Tamrina suknja bila je prošarana sa svih sedam boja, premda to nije bilo nužno. Nijedan Ađah ne može da misli da je kod nje u prednosti ili da je potcenjen. Van Kule, kada Tamra Oспенja govori, kraljevi i kraljice slušaju, bilo da imaju Aes Sedai savetnice ili da mrze Belu kulu. Takva je moć koju uživa jedna Amirlin Tron. Možda neće prihvatiti njen savet ili poslušati njena uputstva, ali saslušaće je – i to učtivo. To važi čak i za visoke lordove Tira i gospodara kapetana zapovednika Dece Svetla. Njena duga kosa, blago prošarana sedima i skupljena u draguljima orošenu srebrnastu mrežicu, uokviruje četvrtasto i rešeno lice. Obično bude po njenom kada je o vladarima reč, ali ona ne koristi svoju moć olako, niti nepromišljeno – bilo van Kule, bilo u njoj. Tamra je poštena i pravična, što nije baš uvek jedno te isto, a često je blaga i ljubazna. Moiraina joj se silno divila.

Druga žena, Tamrina Čuvarka Hronika, nešto je sasvim drugo. Možda druga po moći žena u Kuli, a svakako makar ravna Predstavnicama, Gitara Moroso uvek je

pravična, a obično i poštena, ali nikada joj ni na kraj pameti nije bilo da bude blaga. Takođe je razmetljiva kao da je Zelena ili Žuta. Visoka i skoro zanosnih oblina, nosila je široku ogrlicu od granata, naušnice s rubinima veličine golubijih jaja i tri draguljima ukrašena prstena pored prstena Velike zmije. Njena haljina bila je tamnije plava od Tamrine i ukrašena brokatom, a ešarpa Čuvarke preko njenih ramena – plava, pošto je ona takođe uzdignuta iz Plavog – bila je skoro dovoljno široka da bude šal. Moiraina je čula da Gitara sebe i dalje smatra Plavom, što bi bilo zapanjujuće da je tačno. Širina njene ešarpe svakako govori u prilog tim glasinama; to je pitanje ličnog ukusa.

Kao i kod svih Aes Sedai, nakon što dovoljno dugo rade s Jednom moći, po Gitarinom licu bilo je nemoguće odrediti joj starost. Na prvi pogled, možda bi se reklo da nema više od dvadeset pet godina, ako ne i manje, a na drugi bi se reklo da je mladolika četrdesetpetogodišnjakinja ili pedesetogodišnjakinja koja je i dalje za mrvicu od toga da bude velika lepotica, dok bi pak treći pogled sve to nanovo promenio. To glatko i vanvremensko lice oznaka je Aes Sedai svima koji to umeju da prepoznaju. Oni koji to ne umeju, a mnogo je takvih, bili bi samo još zbunjeniji njenom kosom. Nameštena pomoću rezbarenih češljeva od belokosti, bila je bela kao sneg. Šapuće se da joj je preko tri stotine godina, što je drevno čak i za Aes Sedai. Pominjanje godina neke sestre izuzetno je nepristojno. Čak bi i neka druga sestra zbog toga dobila pokoru, a polaznica ili Prihvaćena završila bi kod Nadzornice polaznica da bude išibana prutom – ali valjda se ne računa ako se samo razmišlja o tome. Međutim, Gitara je zbog nečega drugog neobična. Ona ponekad Proriče, što je Talenat govorenja o onome što je još u budućnosti.

To je vrlo redak Talenat i javlja joj se samo povremeno, ali priča se – odaje Prihvaćenih pune su ogovaranja – priča se da je Gitara u poslednjih nekoliko meseci više puta Proricala. Neki tvrde da je jedno od Gitarinih Proricanja razlog zašto su vojske bile postavljene ispred grada kada su Aijeli napali. Naravno, nijedna Prihvaćena to ne zna sa sigurnošću. Možda neke sestre znaju. Možda. Čak i kada je bilo opštepoznato da je Gitara Proricala, ponekad niko osim Tamre ne sazna šta je to bilo. Ludost je nadati se da ćeš biti prisutna kada Gitara Proriče, ali Moiraina se svejedno nadala. Međutim, za četiri sata otkako su ona i Sijuan zamenile Temajlu i Brendas u posluživanju Amirlin, Gitara je samo sedela i pisala pismo.

Odjednom ona shvati da je bezmalo četiri sata baš dugo da se piše samo jedno pismo, a Gitara još nije napisala ni pola lista hartije. Sedela je tamo s perom iznad žučkaste stranice. Kao da je Moirainino razmišljanje nekako doprlo do nje, Gitara na tren pogleda pero i izusti tih zvuk razdraženosti, pa promeša čeličnim vrhom pera po maloj činiji sa crvenom glazurom punoj alkohola kako bi očistila skoreno mastilo – i to očito ne prvi put. Tečnost u zdeli bila je crna koliko i u srebrnoj, zapušačem zatvorenoj mastionici od brušenog stakla koja je stajala na stočiću. Pred Tamrom su bile pozlaćene kožne korice za spise pune papira i činilo se da ih ona pomno izučava, ali Moiraina nije mogla da se seti da je videla Amirlin kako okreće i jedan jedini list. Lica dve Aes Sedai bila su slika i prilika hladnog spokojstva, ali bilo je očito da su

zabrinute, što je posledično i nju brinulo. Mahnito razmišljajući, ugrizla se za donju usnu, pa kada je pripretilo da će zevnuti, morala je da prestane s tim. Sa grizenjem, ne razmišljanjem.

Mora da ih brine nešto što se događa danas. Juče je sreća Tamru u hodnicima i bila je slika i prilika žene koja zrači pouzdanjem. Dakle. Bitka besni već tri dana. Ako je Gitara zaista Prorekla bitku, ako je zaista imala i druga Proricanja, kakva li su bila? Nagađanje nije ni od kakve pomoći, ali razumno promišljanje moglo bi biti. Da li će Aijeli preći mostove i provaliti u grad? Nemoguće. U tri hiljade godina, dok su države nastajale i propadale, pa čak i Hokvingovo carstvo nestalo u ognju i haosu, nijednoj vojsci nije uspelo da provali zidine Tar Valona ili razvali njegove kapije, a prilično ih je pokušalo tokom tog silnog vremena. Možda se bitka na neki drugi način pretvara u nedaću? Ili je potrebno da se nešto uradi kako bi se izbegla nedaća? Tamra i Gitara su jedine dve Aes Sedai koje su trenutno zapravo u Kuli, osim ako se neke nisu vratile tokom noći. Priča se da ranjenih vojnika ima toliko da su potrebne sve sestre čak i sa najmanjom sposobnošću Lečenja, ali niko nije otvoreno rekao da su one otišle da Leče. Aes Sedai ne mogu da lažu, ali često govore zaobilazno i ne ustručavaju se da navode na pogrešan put. Sestre takođe mogu da koriste Moć kao oružje samo ako se one ili njihovi Zaštitnici nađu u opasnosti. Nijedna Aes Sedai nije uzela učešće u borbama još od Troločkih ratova, kada su se suočavale s Nakotom Senke i vojskom Prijatelja Mraka, ali možda je Gitara Prorekla da će doći do nedaće ako Aes Sedai ne stupe u bitku. S druge strane, ako je tako – zašto su čekale tek treći dan boja? Zar Proricanje može da bude toliko podrobno? Da su sestre ranije stupile u bitku, možda bi *to* izazvalo...

Moiraina krajičkom oka primeti kako joj se Sijuan smeši. Taj osmeh je Sijuanino lice promenio tako da više nije bilo zgodno već lepo, a njene bistre plave oči zaiskrile su od njega. Bezmalobolno za šaku viša od Moiraine – Moiraina je davno prevazišla razdraženost koju je nekada osećala zato što je niža od maltene svih žena u svom okruženju, ali nije mogla prestati da primećuje razliku u visini – viša i skoro jednako blede puti kao ona, Sijuan je nosila svoju zvaničnu haljinu Prihvatačene sa samopouzdanjem kojim Moiraina nikada nije ovladala do kraja. Te haljine visokih okovratnika bile su najčistije bele boje, izuzev traka na skutima i krajevima rukava koje su ponavljale Amirlininu sedmobojnu ešarpu. Nije joj bilo jasno kako toliko sestara iz Belog ađaha podnosi da stalno nose belu odeću, kao da su zanavek u žalosti. Što se nje tiče, dok je bila polaznica, najteže joj je padalo da se svakog dana oblači u jednostavnu belinu. Makar najteže pored učenja kako da obuzdava svoju narav. To je povremeno i dalje gura u vrelu vodu, ali ni izbliza onako često kao tokom prve godine.

„Videćemo šta ćemo videti“, prošapta Sijuan na tren gledajući Tamru i Gitaru. Ni jedna ni druga nisu se ni mrdnule. Gitarino pero opet je visilo nad pismom, a mastilo se sušilo.

Moiraina nije mogla a da joj se ne nasmeši u odgovor. Sijuan je imala taj dar da joj mami osmeh kada bi ona da se mršti i tera na smeh kada joj se plače. Smešak se pretvori u zev i ona žurno pogleda da vidi jesu li Amirlin ili Čuvarka primetile. I

dalje su bile obuzete svojim mislima. Kada je skrenula pogled s njih, videla je kako je Sijuan dlanom sakrila usta i očima je strelja preko njih. To samo što je ne naterala da se zakikće.

Isprva je bila iznenađena time što su se ona i Sijuan sprijateljile, ali među polaznicama i Prihvaćenima najbliže prijateljice kao da su uvek ili izuzetno slične ili izuzetno različite. Ona i Sijuan su po mnogo čemu slične. Obe su siročad; majke su im umrle dok su bile male, a nakon toga očevi otišli od kuće. Obe su rođene s iskrom, što nije uobičajeno. S vremenom bi počele da usmeravaju Moć bez obzira na to da li bi pokušale da nauče kako; to ne može da nauči baš svaka žena.

Tu počinju razlike, pre nego što su dospеле u Tar Valon, i nisu se razlikovale samo po tome što je Sijuan rođena u siromaštvu a ona u bogatstvu. Aes Sedai su poštovane u Kairhijenu i Moiraini je priređen veličanstven ples u Sunčevoj palati kako bi se proslavio njen odlazak u Kulu. U Tiru je usmeravanje zabranjeno, a Aes Sedai nisu preterano voljene. Sijuan je strpana na brod koji plovi uzvodno za Tar Valon istog dana kada je jedna sestra otkrila kako ona može da usmerava. Ima tako mnogo razlika, mada, njima nijedna nije bila bitna. Između ostalog, Sijuan je došla u Kulu već potpuno ovladavši svojom naravi, brzo je rešavala zagonetke – za razliku od Moiraine – nije podnosila konje a Moiraina ih je obožavala, i učila je brzinom od koje je Moiraina bila ošamućena.

Oh, ne o usmeravanju Jedne moći. Upisane su u knjigu polaznica istoga dana i kretale su se ukorak jedna s drugom kada je o Moći reč, tako da su čak i položile za Prihvaćene istog dana. Međutim, Moiraina je stekla obrazovanje kakvo se očekuje od jedne plemkinje o svemu, počevši od istorije pa do Starog jezika, koji je govorila i čitala dovoljno dobro da nije morala da ide na časove. Čerka tairenskog ribara, Sijuan jedva da je umela da čita ili obavlja išta više od najosnovnije računice, ali upijala je pouke kao pesak vodu. Ona sada *predaje* Stari jezik polaznicama. Makar drži uvodne časove.

Sijuan Sanče predstavlja se polaznicama kao primer čemu treba da streme. Dobro, to važi za obe. Samo je jedna žena osim nje završila obuku za polaznicu za samo tri godine. Elaida a'Rojhan, odvratna žena, okončala je i vreme provedeno kao Prihvaćena za tri godine, što je takođe bilo najkraće, a činilo se da će njih dve možda moći da to takođe postignu. Moiraina je bila više nego svesna svojih nedostataka, ali mislila je da će Sijuan biti savršena Aes Sedai.

Otvorila je usta da prošapće kako je strpljenje za kamenje, ali baš u tom času okna se zatresoše od vetra i zapljusnu je novi talas studenog vazduha. Kao da je bila u spaćici, a ne u haljini. Umesto da šapuće, ona glasno uzdahnu.

Tamra okrenu glavu prema prozorima, ali ne zbog Moiraine. Vetar je iz daljine nosio glasanje truba, na desetine njih. Ne, na stotine. Da bi se čule tu u Kuli, mora da ih je na stotine. Zvuk se prolamao bez prestanka kako su trube nadjačavale jedna drugu. Šta god da je uzrok, mora da je nešto hitno. Amirln sklopi korice za spise rastvorene pred sobom tako brzo da se začu pljesak.

„Moiraina, idi da vidiš ima li vesti s bojišta.“ Tamra je govorila skoro uobičajeno, ali glas joj je bio nekako neprepoznatljivo odsečan, oštar. „Sijuan, skuvaj čaj. Požuri, dete.“

Moiraina trepnu. Amirlin *jeste* zabrinuta, ali preostajalo joj je da uradi samo jedno. „Biće kako kažeš, majko“, ona i Sijuan bez oklevanja rekoše uglas, padajući u dubok naklon i krećući ka vratima što vode u predvorje, pored kamina. Pozlaćeni srebrni čajnik stajao je na platenom poslužavniku na stočiću pored vrata, skupa s kutijicom sa čajem, posudom za med i malim ibrikom mleka, kao i većim ibrikom punim vode; sve je to bilo ukrašeno srebrom. Na drugom poslužavniku bile su šoljice od tananog zelenog porcelana Morskog naroda. Moiraina oseti slabašno peckanje kada se Sijuan otvori prema Izvoru i prigrlji *saidar*, žensku polovinu Moći; okruži je sjaj, premda vidljiv samo drugim ženama koje mogu da usmeravaju. Obavljanje zaduženja pomoću usmeravanja inače je zabranjeno, ali Amirlin je naredila da se požuri. Sijuan je već spremala tanku nit vatre kako bi vodu za čaj dovela do ključanja. Ni Tamra ni Gitara nisu ni reč rekly da je zaustave.

Predvorje Amirlininih odaja nije bilo veliko, budući predviđeno za svega nekoliko gostiju, dok ih ne najave. Poslanstva dolaze pred Amirlin u jednu od prijemnih dvorana ili u njenu susednu radnu sobu, a ne u njene lične odaje. Budući iza kamina u primaćoj prostoriji, u predvorju je bilo skoro pa toplo. Tu je bila samo jedna stolica, jednostavno izrezbarena ali velika, a iako veoma teška, stolica je bila privučena bliže jednoj od pozlaćenih podnih svetiljki, kako bi Elin Varel, vitka polaznica koja je na dužnosti, imala svetla da čita. Okrenuta nasuprot vratima prostorije za prijeme i utonula u svoju knjigu uvezanu u drvene korice, nije čula Moirainu kako prelazi preko tepiha s resama.

Elin bi trebalo da ju je osetila davno pre nego što se približila dovoljno da se tom detetu zagleda preko ramena. Ona zapravo nije dete, pošto je polaznica već sedam godina, a u Kulu je došla s osamnaest, ali za polaznicu se kaže da je dete ma koliko ona godina imala. S tim u vezi, Aes Sedai i za Prihvaćene kažu „dete“. Moiraina je osetila sposobnost usmeravanja tog deteta čim je ušla u prostoriju. Svakako da je Elin trebalo da iz tolike blizine oseti i njenu. Jedna žena koja može da usmerava nikada ne može da se prišunja drugoj ako ta druga obraća pažnju.

Vireći preko Elininog ramena, smesta je prepoznala knjigu koju je ova čitala. *Plamena srca*, zbirka ljubavnih priča. Biblioteka Kule najveća je u poznatom svetu i sadrži primerke skoro svih ikada odštampanih knjiga, ali ova je neprikladna za jednu polaznicu. Prihvaćene imaju malo slobode – dok žena postane Prihvaćena, shvati da će gledati supruga kako stari i umire, kao i svoju decu, unučad i prauučad, a da se ona nimalo ne menja – ali polaznice se potihom obeshrabruju od toga da razmišljaju o muškarcima ili o ljubavi i drže se podalje od muškaraca. Ne bi valjalo da neka polaznica pokuša da pobegne kako bi se udala ili, još gore, da zatrudni. Polaznička obuka namerno je tako teška – ako ćeš da se slomiš, bolje da se to desi dok si polaznica nego kad postaneš sestra. Odista je teško biti Aes Sedai – a bilo bi još teže da se tome pridoda dete.

„Elin, trebalo bi da nađeš prikladnije štivo za čitanje“, kaza Moiraina ravnim glasom, „i da pomnije paziš na svoje dužnosti.“ Pre nego što Moiraina završi, Elin skoči na noge iznenađeno uzdahnuvši, knjiga joj pade na pod, pa se ona munjevito okrenu. Za jednu Andorku nije bila visoka, ali Moiraina je svejedno morala da digne glavu

kako bi je pogledala u oči. Ugledavši Moirainu, ona ispusti maleni uzdah olakšanja. Veoma maleni. Polaznicama su Prihvaćene tek sićušni korak ispod Aes Sedai. Elin raširi jednostavnu belu suknju, žurno padajući u naklon. „Niko ne bi mogao da uđe a da ga ne vidim, Moiraina. Merean Sedai mi je rekla da mogu da čitam.“ Naherila je glavu u stranu, pa počela da se poigrava belom trakom kojom joj je kosa bila uvezana. Polaznice nose samo belo, sve do tankih kožnih cipelica. „Zašto je ta knjiga neprikladna, Moiraina?“ Bila je tri godine starija od nje, ali prsten Velike zmije i trake na suknji u očima jedne polaznice označavaju veliko znanje. Nažalost, Moiraini je neprijatno da o nekim temama razgovara s bilo kim. Postoji i nešto što se zove pristojnost.

Pokupivši knjigu s poda, ona je pruži polaznici. „Bibliotekarke bi se vrlo naljutile kad bi vratila oštećenu knjigu.“ To rekavši, osetila je blago zadovoljstvo. Takav bi odgovor dala puna sestra kada zapravo ne želi da odgovori na pitanje. Prihvaćene vežbaju kako da govore kao Aes Sedai sve dok ne steknu šal, ali to mogu da vežbaju jedino na polaznicama. Neke pokušavaju da to rade sa slugama, nakratko, ali samo budu ismejane. Sluge vrlo dobro znaju da su, što se Aes Sedai tiče, Prihvaćene ne jedan kratak korak ispod sestara, već jedan kratak korak iznad polaznica.

Baš kao što se nadala, Elin počne da sa strepnjom ispituje knjigu u potrazi za oštećenjima, a Moiraina nastavi pre nego što polaznica stiže da se vrati na svoje sramotno pitanje. „Da li je bilo poruka s bojnog polja, dete?“

Elin uvređeno razrogači oči. „Moiraina, znaš da bih smesta unela poruke da ih je bilo. Znaš da bih.“

Znala je, a znala je i Tamra, ali dok Čuvarica ili Predstavница mogu da istaknu kako je Amirlin izdala glupu naredbu – makar ona misli da mogu – Prihvaćena ne može ništa drugo do da poslušaa. S tim u vezi, polaznice ne bi trebalo da ističu kako je neka Prihvaćena upravo postavila glupo pitanje. „Elin, da li se tako odgovara?“

„Ne, Moiraina“, pokajnički odgovori Elin, padajući u još jedan naklon. „Nije bilo poruka sve vreme otkad sam ovde.“ Onda ona opet naheri glavu. „Da li je to Gitara Sedai Proricala?“

„Vrati se čitanju, dete.“ Čim je izustila te reči, Moiraina je znala da je pogrešila, jer je protivrečila samoj sebi i onome što je rekla maločas, ali sada je već prekasno za popravku. Hitro se okrenuvši i nadajući se da Elin nije zapazila kako je odjednom pocrvenela, izašla je iz predvorja skladnim koracima i najdostojanstvenije što je mogla. Pa, Nadzornica polaznica kazala je tom detetu da može da čita, a bibliotekarke su joj dopustile da uzme knjigu, ako joj neka Prihvaćena nije pozajmila, ali Moiraina zaista mrzi kad ispadne budala.

Kada se Moiraina vratila u prostoriju za prijem i zatvorila vrata za sobom, tanak mlaz pare dizao se iz piska na čajniku, a još veći iz ibrika s vodom. Sjav *saidara* više nije blistao oko Sijuan. Voda vrlo brzo proključa kada se koristi Jedna moć; samo treba sprečiti da se sva munjevito pretvori u paru. Sijuan je napunila dve zelene šoljice i mešala med u jednoj. U drugoj je u čaj sipano mleko.

Sijuan gurnu šoljicu u kojoj je mešala čaj prema Moiraini. „Gitarin“, tiho kaza, pa se namršti i šapatom dodade: „Ona stavlja toliko meda da se čaj pretvara u sirup.

Kazala mi je da ne škrtarim!“ Porcelan je bio tek malo prevruć kada ga je Moiraina uhvatila, ali trebalo bi da se ohladi taman kako treba dok ona pređe preko te prostorijske do pisaćeg stola gde je Gitara i dalje sedela, sada nestrpljivo dobujući prstima po površini stočića. Uglačani sat od crnodrveta na kaminu izbio je prvo dizanje. Trube se i dalje glasaju. Zvuče mahnito, mada je Moiraina znala kako ona to samo umišlja.

Tamra je stajala ispred prozora, gledajući kako je nebo svakog časa sve rumenije. Ostala je da zuri napolje i nakon što je Sijuan pala u naklon i pružila joj šoljicu, da bi se napokon okrenula i ugledala Moirainu. Umesto da prihvati čaj, ona reče: „Kakve su vesti, Moiraina? Znaš da ne treba da odlažeš.“ Oh, *jeste* na ivici živaca, čim joj se tako obratila. Dobro zna da bi Moiraina smesta progovorila da je imalo šta da se kaže.

Moiraina je upravo pružala Gitari njenu šoljicu, ali nije ni stigla da odgovori kad Čuvarka skoči na noge, udarivši u sto tako snažno da se mastionica prevrnu i prosu po stočiću lokvu crnila. Sva se tresući, stajala je ruku ukočenih i priljubljenih uz bokove i gledala negde u daljinu preko Moirainine glave, razrogačena od užasa. To prosto-naprosto *jeste* bio užas.

„On je ponovo rođen!“ vrisnu Gitara. „Osećam ga! Zmaj na padini Zmajeve planine uvlači u pluća svoj prvi dah! On dolazi! On dolazi! Svetlost nam pomogla! Svetlost pomogla celom svetu! On leži u snegu i plače kao grmljavina! Bukti kao sunce!“

Izrekavši to poslednje, ona naglo uzdahnu, tiho, bezmalo nečujno, pa pade napred Moiraini u naručje. Moiraina ispusti šoljicu kako bi pokušala da je uhvati, ali ih krupnija žena obe obori na čilim. Moiraina je morala da se napne svom snagom kako bi završila na kolenima i držala Čuvarku umesto da leži pod njom.

Tamra se tu stvori za tren oka, pa kleknu ne mareći za mastilo koje je curilo sa stola. Već je bila okružena svetlošću *saidara* i već je pripremila tkanje Duha, Vazduha i Vode. Hvatajući Gitaru obema rukama za glavu, ona pusti da tkanje utone u nepomično telo, ali kopanje – koje se koristi za proveru zdravstvenog stanja – nije se pretvorilo u Lečenje. Bepomoćno gledajući u Gitarine obnevidele oči, Moiraini je bilo jasno zašto se to nije desilo. Nadala se da je ostala neka trunčica života, nešto sa čime bi Tamra mogla da radi. Lečenje može da izleči svaku bolest, isceli svaku povredu, ali smrt ne može da se Leči. Lokva mastila na stolu proširila se i upropastila ono što je Čuvarka pisala, šta god to bilo. Baš je čudno šta sve čovek primećuje u takvim trenucima.

„Ne sada, Gitara“, tiho izusti Tamra. Zvučala je iznureno do srži. „Ne sada, kada si mi najpotrebnija.“

Ona lagano diže pogled ka Moiraininim očima i Moiraina se lecnu, i dalje na kolenima. Priča se da Tamra pogledom može i kamen naterati da se pomeri i Moiraina je u tom trenutku verovala u to. Amirlinin pogled prelete na Sijuan, koja je i dalje stajala ispred prozora. Sijuan je obema rukama poklopila usta, a šoljica joj je sada ležala na čilimu pred nogama. I ona se trznu suočena s tim pogledom.

Moiraina se zagleda u šoljicu koju je do maločas držala. *Sva sreća što se šoljice nisu razbile*, pomislila je. *Porcelan Morskog naroda vrlo je skup*. Oh, um izvodi čudne varke kada čovek želi da izbegne da razmišlja o nečemu.

„Obe ste pametne“, napokon kaza Tamra, „i, nažalost, niste gluve. Znae šta je Gitara upravo Prorekla.“ Te reči bile su taman dovoljno upitne da obe zaklimaju glavama i potvrde da znaju. Tamra uzdahnu kao da je priželjkivala da čuje drugačiji odgovor.

Prihvatajući Gitaru iz Moiraininog naručja, Amirlin je nežno spusti na ćilim i zagladi joj kosu. Tren kasnije, ona skide široku plavu ešarpu s Gitarinih ramena, pažljivo je presavi i položi preko Čuvarkinog lica.

„Uz tvoju dozvolu, majko“, zausti Sijuan promuklim glasom, „poslaću Elin da pozove Čuvarkinu služavku da uradi sve što treba.“

„Stoj!“, dreknu Tamra. Onaj kao železo tvrd pogled obe ih je odmeravao. „Nikome nećete ispričati za ovo, ni iz kog razloga. Ako bude nužno, lažite. Čak i neku sestru. Gitara je umrla bez reči. Da li ste me razumele?“

Moiraina isprekidano klimnu glavom, svesna da Sijuan radi to isto. One nisu Aes Sedai, ne još – i dalje mogu da lažu, a neke to povremeno i rade, iako se trude da se ponašaju kao da su prave sestre – ali nikada nije očekivala da će joj biti *naređeno* da laže, naročito ne Aes Sedai i da će joj to narediti Amirlin Tron.

„Dobro“, umorno izusti Tamra. „Pošaljite mi – polaznica na dužnosti zove se Elin? – pošaljite mi Elin. Reći ću joj gde da nađe Gitarinu služavku.“ I očigledno će se uveriti da Elin ništa nije čula kroz zatvorena vrata, inače bi poslala Sijuan ili Moirainu da to urade. „Kada devojka uđe, vas dve ste slobodne da idete. I upamtite! Ni reči! Nikome!“ To naglašavanje samo je isticalo čudnovatost. Naređenje koje izda Amirlin Tron treba da se sluša kao dati zavet. Nije bilo nikakve potrebe ništa naglašavati.

Priželjkivala sam da čujem Proricanje, pomislila je Moiraina padajući u poslednji naklon pre nego što ode, *a dobila sam Proricanje usuda*. Sada je silno želela da je pazila šta želi.

POGLAVLJE 3

VEŽBA

U širokom hodniku ispred Amirlininih odaja bilo je hladno koliko i u nje-
noj prostoriji za prijem i promaja je duvala na sve strane. Negde su naleti
promaje bili dovoljno jaki da zatalasaju poneku od dugih i debelih tapiserija
na belim mermernim zidovima. Povrh pozlaćenih podnih svetiljki između tapiseri-
ja jarkih boja grcao je skoro ugašen plamen. Polaznice su u ovom trenutku zace-
lo za doručkom, a vrlo verovatno i većina drugih Prihvaćenih. Za sada su hodnici bili pot-
puno prazni, izuzev Sijuan i Moiraine. Hodale su duž plave staze, širine pola hodnika,
koristeći malu zaštitu koju im tepih pruža od ledenih podnih pločica koje se smenju-
ju u bojama svih sedam Ađaha. Moiraina je bila toliko zapanjena da je ostala bez reči.
Gotovo da nije ni čula slabašan zvuk truba koje se još glasaju.

Skrenule su u hodnik gde su podne pločice bile bele, a staza zelena. Desno od njih,
još jedan širok, tapiserijama ukrašen hodnik pun podnih svetiljki blago je zavrtao
naviše, prema odajama namenjenim Ađasima, a vidljivi deo hodnika bio je pokri-
ven plavo-žutim pločicama, sa stazom u sivim, smeđim i crvenim šarama. Unutar
odaja svakog Ađaha ponaosob, preovladavala je njegova boja, dok druge boje možda
uopšte nisu zastupljene, ali u zajedničkim delovima Kule podjednako su zastupljene
boje svih Ađaha. Kroz glavu su joj promicale nebitne misli. Zašto podjednako, kad su
neki Ađasi veći od drugih? Da li su nekada svi bili iste veličine? Kako bi se to moglo
postići? Tek uzdignuta Aes Sedai bira Ađah po svom slobodnom nahođenju, ali svi
Ađasi imaju odaje iste veličine. Nebitne misli bolje su nego...

„Hoćeš li da doručkuješ?“, upita Sijuan.

Moiraina se iznenađeno lecnu. Da doručkuje? „Sijuan, ne bih mogla ni da
zinem.“

Ova druga samo slegnu ramenima. „Ni ja nisam gladna. Samo sam htela da ti pravim
društvo u slučaju da ti nešto zatreba.“

„Vratiću se u svoju sobu da probam da odspavam, ako budem mogla da povratim staloznost. Za dva sata me čeka nastava polaznicama.“ A verovatno će danas morati da drži još časova ako sestre ubrzo ne počnu da se vraćaju. Polaznice ne mogu da propuštaju časove zbog sitnica kao što su bitke ili... Nije želela ni da razmišlja o tom *ili*. I ona će propuštati pouke ako se Aes Sedai ne vrate. Prihvaćene uglavnom uče same, ali njoj je zakazan čas nasamo s Mejlín Sedai i još jedan s Larelom Sedai.

„Spavanje bi bilo traćenje vremena koje nemamo“, odvrati joj Sijuan odlučno. „Vežbaćemo za iskušavanje. Možda imamo skoro mesec dana, ali to bi moglo da se desi i sutra.“

„Ne znamo sa sigurnošću da ćemo *biti* iskušavane iole skoro. Merean je samo rekla kako misli da smo blizu.“

Sijuan frknu. Glasno. Dok je još bila polaznica, sestre su pročistile njeno izražavanje, koje je zvučalo snažno lučki i često bilo grubo, ali još nisu uspele da je do kraja izbruse. To i jeste dobro. Grube ivice sastavni su deo Sijuan. „Kada Merean kaže da je neka blizu, iskušava u okviru od mesec dana i ti to dobro znaš, Moiraina. Vežbaćemo.“

Moiraina uzdahnu. Nije zaista mislila da bi mogla da spava, ne sada, ali takođe je izrazito sumnjala da bi sada mogla da se usredsredi. Vežba zahteva usredsređenost. „Ma dobro, Sijuan.“

Drugo iznenađenje, nakon njihovog prijateljstva, bilo je da je u slučaju njih dve ribarova kćerka predvodila a plemkinja sledila. Naravno, društveni stalež u spoljnom svetu nema nikakvog uticaja na ono što se dešava u Kuli. Dve prosjačke kćeri uzdigle su se do položaja Amirlin Tron, kao i kćeri trgovaca, seljaka i zanatlija, uključujući tri obučarske kćeri, ali na mesto Amirlin Tron uzdigla se samo jedna kćer nekog vladara. Osim toga, Moirainu su naučili da o ljudima prosuđuje na osnovu njihove sposobnosti davno pre nego što je otišla od kuće. Naročito u Sunčevoj palati čovek to počne da uči čim prohoda. Sijuan je rođena da predvodi. Bilo je iznenađujuće prirodno slediti njeno vođstvo.

„Kladim se da ćeš biti u Dvorani Kule dok prođe stotinu godina otkad se ogrneš šalom, a da ćeš Amirlin postati pedeset godina nakon toga“, reče ona, i to ne prvi put. To je izazvalo isti odgovor kao i uvek.

„Ne zazivaj mi nesreću“, odvrati Sijuan mršteći se. „Nameravam da vidim sveta. Možda i delove gde nijedna druga sestra nije kročila. Nekada sam gledala kako brodovi uplovljavaju u Tir puni svile i belokosti iz Šare, i pitala sam se da li je neki član posade imao petlje da se iskrade iz trgovačkih luka, kao što bih se ja iskrala.“ Lice joj je bilo jednako rešeno kao Tamrino. „Jednom je moj otac otplovio svojim ribarskim brodićem nizvodno čak do Olujnog mora, a ja jedva da sam mogla da povlačim mreže koliko sam zurila ka jugu, pitajući se šta se krije iza obzorja. Videću to jednoga dana, kao i Aritski okean. Ko zna šta se prostire zapadno od Aritskog okeana? Čudne zemlje sa čudnim običajima. Možda gradovi veliki kao Tar Valon i planine više od Kičme sveta. Pomisli samo, Moiraina. Pomisli samo!“

Moiraina se suzdrža da se ne nasmeši. Sijuan je toliko žestoka kada priča o tim svojim budućim pustolovinama, premda ih ona nikada ne bi tako nazvala. Pustolovine su ono što se odvija u knjigama i pričama, a ne u stvarnom životu, kao što Sijuan